

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Bibliotheca Smithiana, Seu Catalogus Librorum D. Josephi
Smithii Angli Per Cognomina Authorum Dispositus**

Pasquali, Giovanni Battista

Venetiis, 1755

Numini Suo

urn:nbn:de:gbv:45:1-844

*Salutaris Urbanae Crucis Antistiti Maximo [2] B. Card. Amplifs.
Pro .: Meritis .:*

MICHAEL FERNUS MEDIOLANENS.

JAM pridem, PATER REVERENDISSIME, flos illa linguæ latinæ & dicendi ratio : & quicquid nobis vivida vetustas charis posteris annixa fuerat demandare obmutuisse & hominum seu nimia simplicitate : ut qui phaleris orationis bonum recte loquendi usum religiosiuscule contemnebant : seu Barbarorum injuria : qui cum imperio Latii sermonis candorem confundere depugnarunt, concidisse videbatur. Cum ad nos tanquam alterius orbis homines denique respexit omnipotens : Et tantam miseratus pius & misericors dominus jaeturam novum condere sæculum : Romanumque imperium, & litterarum splendore excitare : & in pristinum fastigium lumen : auctoritatemque reponere statuit. Primo in pulcherrimum totius orbis hominum divorumque domicilium terrarum Principem Romam e Galliis Pontifices devocavit. Inde præclara virorum ingenia : altera imperii Christiani lumina : veterem quæ litterarum situm squaloremque excuterent de summo Cæli cardine : quasi passa in Italiam totam manu : parvo temporum regionumque intervallo dispersit : Ut non tam non superari nos ab antiquis cognosceremus : quam quomodo posteris nobis possent æquari desperarent. Alios ergo rei Latinæ Latineque suppellectili curandæ præfecit : ut Vallam : Tortellium : Domitium : Varrinum : Syrontinum : & unum postremum Nestorem Dionysium virum religione spectatum : Quorum fuit in inquirendis & Grammaticæ & pudicæ elocutionis præceptis, & interpretandis Poetarum abstrusis sensibus diligentia tanta, quanta ne major quidem ab ipsis rei latinæ auctoribus impensa. Alios concinnandis poematibus adixit : ut Philesum : Boninum : Tyfernatem : Carmelitam, & alterum postremum Platum Platinum virum gracili in corpore : ingenio amplissimum : Quorum tantus splendor in carmine fuit, ut ipsum incinxisse in Italiam Apollinem sublimi de vertice Parnasi : credendum si fabulis, videatur. Alios historiæ & fidei rerum maximarum ubique gestarum posteris demandandæ incumbere dedit ; ut Simonetæ : Aretino : Blondo : Platina : Georgio Merula : Qui tanta in recensendis Principum nostrorum sæculorum gestis majestate : & orationis cultu tanto cuncta expresserunt, ut nemo ipsorum lectione non capiatur. Alios in philosophia : & salibus ex ipso disciplinarum penu : salebrosisque exolvendis & explicandis fabulis : quarum cecitate profundi poetarum sensus turpi ignoratione latebant, excubare voluit, ut Petrarcham : Poggium : Bocchacium : Quorum si monumentis paulo exuscitatus intendas ipiculis omnia plena & eruditione invenias. Alii tanquam in metallum & lapicidinarium ergastum damnati transferendis græcis : & Atticarum

[1] Epistola præfigitur *Orationibus Campani*.

[2] *Bernardino* nempe *Caravajal*, natione Hispano, patria Placentino, Episcopo Carthaginensi ab Innocentio III. dum Hispanicam Legationem obiret inter Presbyteros Cardinales co-

optato, sub titulo primum SS. Petri & Marcellini, deinde Sanctæ Crucis in Hierusalem. Romæ Ann. MDCXII. migravit e vita. *Ciaccon. Tomus III. pagg. 184.*

carum traditionum in hanc nostram rempublicam litterariam importationi infudarunt; ut Lapis: Donatus Aciarolus: Marsilius: Politianus, & ex his quos commemoravimus complures: Quorum translationes quantum lucis nobis attulerunt, ignorat certe nemo. Unum denique Pium in terris Principem summum esse voluit, qui ibi cuncta dominaretur: & supra humanum captum ingenii felicitate in cunctis præstaret: Pium, inquam, unum Pontificem II. Maximum unicum Romanæ linguæ splendorem; in quo rerum omnium scientia summa: traditionum latinarum castitas summa: summa observantia: cum summo totius orbis imperio: quod utroque illuxit in Cæsare: longe lateque promicarent. Tum velut certus fatorum sic deposceret ordo: ut qua quisque Princeps virtute clarissimus insignitur ea præditissimos viros tunc quoque astra progignent. Ne Pio alter Cicero deesset Campanus eluxit: Vir & hic quidem Arpinas obscuris ortus Cavellis emicuit: Cujus fortuna viventi minor: Ingenium certe par: in morte calamitas prope simillima fuit: At in quo fortuna hebetior fuit: non illius consilii improbitas: aut liventiora merita prohibuere. Ipsa mors Pii tam insperata interceptit, abstulit, derafit omnia. Scripsit Cicero in philosophia multa: Multa ad forensia contulit negotia. Multa scripsit Campanus & in philosophia: & quæ non minori gloria: maiore dignitate, & sanctiori conatu intra sacrosancta vestra recitavit subsellia. Et ubi plus intumuit Cicero, unde ampliorem consecutus famam: in eo dicendi genere ætates reliquas ab ipso Cicerone idem Campanus superavit: spem æquationis cæteris eripuit. Nam cum omnia præclara sint splendide & luculenter a Cicerone scripta: in orationibus tamen tantum exurgit attolliturque sublimis & arduus, ut ipse sibi impar seipso maior exferri videatur. In cæteris frugali eloquentia contentus limatus emunctus: in istis redundans sonorus & magnificus. Campanus limpido de fonte tanquam per calculos lucidos fluens: compositus: integer: renidenti stilo, venaque excussa; quamcumque aggressus est materiam: eandem divina eloquentia sua salibus & tinulo cursu illustravit. Cum vero aut de diis immortalibus: aut de disciplinis: de ritibus christianis; denique panegyricum aliquid commolitus de laudibus hominum eorumque aut vivorum aut functorum pro suggesto dicendum: tam grandis, & augustus naturalis, & proprius, editus est: ut ipsum prope eundem non agnoscas. Nihil illi accersitum; Turgidius nihil: nihil iactantius: ad ambitionem elaboratum: Nihil populare & plausibile: Exemplis dives: Inventione admirabilis: Amplificationibus acer & collectus: in repetitionibus non nimius & semper varius: Utilis & ad efficiendum potens: ubique perspicuus sententiarum gravitate refertus: ubertate locorum venusta & optabili quantus ab illo ipso Cicerone alius non auditus, & illo quoque uberior & acutior sæpe iudicatus. Orantem nemo unquam audivit quem sonantia illa valido latere, & antiqua non rapuerint verba. Stabat folio immotus stupidus oratorum maximus hic cum pro sacris diceret orator facundissimus nunquam interitura memoria Pius. Stabant quique doctissimi viri: ut cum hic diceret ne minimum quidem hiantiorum halitum posses audire: & plane faterentur omnes gemina altera mundo lumina illuxisse, quorum alterum in litteris & imperio principatum teneret: altero majus in litteris quicquam natura producere non posset. Verum quid ego hæc tandem? Horsum certe omnia Macte virtute pater Reverendissime spectant, ut intelligas Campanum oratorum omnium quos priora sæcula audierint: aut posteriora se-

ra ferent maximum extitisse : omnibus numeris absolutissimum . Et me pro virili bonis oratoribus , qui huius vestigia ingredientur non mediocriter ad bonam frugem capeffendam hac monumentorum illius editione consuluisse . Ex quibus votas Numini tuo pridem Orationes jam tandem tibi exhibeo . In quo cum ad cæteros quoque deos certa sit hostiarum observatio : nihil unquam omni vita rectius a me factum esse cerno : dum Tutelæ tuæ disertissimum oratorem subiicio : qui ipse maximus gravissimisque nostræ ætatis orator habere : & quem audiit ego : inter patres totiens maximis de rebus amplissima cum laude concionantem : ut quod referunt cæteri in Campano ipse in te sæpe fateri possim demiratum esse . Addam vero illud , quod in te plus sacrarum rerum cognitionis : & inter theologos omnium consensione haberis princeps , atque ipse quidem summus . Qua re ita facundiam a natura tibi ingentem : arte & studio ad ultimam tersicem deductam sacris sententiis quasi sterculis & lectissima gemma decoras refarcisque , ut æmulentur boni : invideant mali : assequantur nulli . Tua in me pater amplissime tanta spe quadam & virtutis expectatione effulsit benivolentia tuæque in me tam maxima extitere & quoquo polliceris die beneficia ; ut exiguitatem oblatis muneris : utpote exile quoddam papyri atrati involucrum cum cogitem totus obtutu tuo confundar , & mei vis compos consistam . Mox cum Campanum qui intus mirandum sonat dimittior mihi redditus e vestigio reficiat , quod ille ingentem se exhibebit & redimet utilitatem papyri præclara illius eloquentia gratiamque sibi undique per se comparebit . Tum molla Diis pauperes sæpe constat litasse . Et sunt superis minima grato , quæ exhibet animo egens , inops , æque ac maxima , acceptissima . Tu maxima ex parvis qui par diis tam dare quam potes efficere hoc hylariori fronte has orationes excipies , quo & magis illa Campani præstantissima sit virtus promerita . Et ego litterario hoc munere , quod ex Acherontis manibus & medio prope lætheii gurgitis haustu ad superos vindicavi : nihil tibi & cæteris mortalibus maius , si non auro & gemmis : stili candore & orationis elegantia : meaque & in te & in doctos homines fide & observantia certe asferre potui . Vale & ex commendato commendatissimum tuum Michaellem servulum tuum clitellarem habe .

E I D E M .

Ecce beata dies tanto mihi parta labore :

Campanus nitidum protulit ecce caput .

Iam tandem superos & clara cacumina mundi :

Deserto repetit gloria celsa stygæ .

Quæ fuerant olim tanto celebrata nitore :

Cedent Campano scripta minora tuo .

Se tibi vel functus devovit Maxime Patrum :

Qui tuus in vita quippe futurus erat .

Iudice te populos penetrabit tutus & urbes :

Conferri poterit vix puto iam Cicero .